

Vedlegg 3 Forslag til oppfølging av forslag fra formannskapetets strategi og plan sak 11/21 behandlet 21. april 2021

Forslag fra Ap (Ohren)				
Nummer	Forslag	Kommentar	Forslag til oppfølging som allerede ligger inne i planforslaget	Mulige alternative forslag
	Livet på land			
1	Ringerike tar vare på naturmangfold, økosystemer, friluftslivsområder og landskap gjennom bruk og vern.	Som rådmannens forslag til hovedmål 4.1, bare at «bærekraftig» er foreslått tatt ut. Rådmannen anbefaler å beholde presiseringen av at bruken må være bærekraftig hvis nevnte verdier skal ivaretas.		
2	Ringerike arbeider for å hindre ny forsøpling og forurensing og rydder aktivt opp i eksisterende problemer.	Som rådmannens forslag	Ivaretatt i hovedmål 4.2.	
3	Ringerike har en bærekraftig og miljøriktig matproduksjonen med fokus på økt produksjon av plantebasert mat og dyrevelferd.		Fokus på økt produksjon av plantebasert mat er omtalt i strategiene under hovedmål 4.3: «Tilrettelegge for å bruke potensialet vi har for lokal matproduksjon knytta til innlandsfiske, og dyrking av grønnsaker, frukt og bær.»	Dersom det er politisk ønske om en strategi også om dyrevelferd, kunne det f.eks. foreslås å ta inn som strategi under 4.3.2 at: <ul style="list-style-type: none"> • kommunen skal samarbeide med næringa og veterinærtjenesten og Mattilsynet for å sikre god dyrevelferd i landbruket.

Num mer	Forslag	Kommentar	Forslag til oppfølging som allerede ligger inne i planforslaget	Mulige alternative forslag
	Stoppe klimaendringene			
1	Ringerikes direkte klimagassutslipp i 2030 skal være redusert med minst 55%, 65% eller 75% sammenlignet med 2009. (Det bes om at dette kommer frem som et eksplisitt spørsmål i høringen).	I rådmannens forslag lå forslag om 50%. Ap ønsker å øke minimumsnivå til 55% og at også ambisjonsnivåer på 65% og 75% inkluderes i høring.	<i>Hovedmål 4.4 er i planforslaget justert til:</i> Ringerikes direkte klimagassutslipp i 2030 er redusert med minst 55% sammenlignet med 2009. I tillegg foreslås det å i høringsbrev spesifikt be om høringsuttalelser om ambisjonsnivåene 65% og 75%.	
2	Ringerikssamfunnet reduserer sitt klimafotavtrykk også utenfor kommunegrensene.	Som rådmannens forslag.	Ivaretatt i hovedmål 4.5.	
3	Ringerikes natur forvaltes slik at naturlige karbonlagre i vegetasjon og jordsmonn blir ivaretatt.	Som rådmannens forslag.	Ivaretatt i hovedmål 4.6.	
4	Ringerike er godt rustet til å tåle klimaendringene som forventes fram mot 2100.	Som rådmannens forslag. (Bortsett fra at «tåle» i språkvask er erstattet med «takle».)	Ivaretatt i hovedmål 4.7.	

Forslag fra Høyre (Johansen)				
Nummer	Forslag	Kommentar	Forslag til oppfølging som allerede ligger inne i planforslaget	Mulige alternative forslag
	Livet på land			
Til punkt 4.3	Hensyn til natur, dyrka og dyrkbar jord skal ivaretas gjennom et strengt jordvern. Dyrka og dyrkbar mark skal ikke bygges ned. Der hvor det ikke kan unngås at dyrka eller dyrkbar mark må tas av vitale samfunnsmessige forhold, skal dette erstattes.		<p>Ivaretatt i arealstrategien og delmål 4.3.1 hvor en av strategiene er «Praktisere et strengt jordvern. Se punkt 5 i arealstrategien.»</p> <p>Punkt 5 i arealstrategien (side 44 lyder: 5. Jordvern Ringerike tar vare på natur, dyrka og dyrkbar jord gjennom et strengt jordvern. a. Kommunen skal ikke tillate at dyrka og dyrkbar mark bygges ned. Det skal også etterstrebtes å bevare buffersoner mellom dyrka mark og utbyggingsområder. Omdisponering av dyrka og dyrkbar mark skal kun tillates dersom vitale samfunnsmessige forhold tilsier det, og der alternativ lokalisering ikke er mulig. Ved omdisponering skal det pålegges kompensierende tiltak, som flytting av matjord og etablering av erstatningsarealer.</p> <p>b. Kommunen skal ved revidering av kommuneplanens arealdel vurdere hvilke områder som tidligere er omdisponert fra landbruks- natur- og friluftsmål (LNF) til utbygging, men som ikke er bebygde, som skal tilbakeføres til LNF.</p>	

Forslag fra Sp (Basberg)				
Nummer	Forslag	Kommentar	Forslag til oppfølging som allerede ligger inne i planforslaget	Mulige alternative forslag
	Livet på land			
4.1	Ringerike tar vare på naturmangfold, økosystemer, friluftslivområder og landskap gjennom bærekraftig bruk og vern.	Som rådmannens forslag, bortsett fra at det foreslås å skrive «friluftslivområder» i stedet for «friluftsområder». Disse ordene brukes ofte som synonymer og det korteste var i opprinnelig forslag valgt bare for å forenkle språk. Men dette kan godt erstattes med «friluftslivsområder».		Friluftområder kan erstattes med friluftslivsområder i hovedmål 4.1 og delmål 4.1.1. (<i>Dette var tenkt gjort i planforslaget, men har dessverre falt ut i korrekturrunde. Kan gjøres før høring om ønskelig.</i>)
	· <i>Ringerike sørger for naturmangfold, sørger for å bevare biologisk mangfold, økosystemer, ivareta leveområder for ulike typer arter- truede arter og forhindre at disse dør ut og tar vare på ulike typer landskap.</i>	Naturmangfold og biologisk mangfold er synonymer og kun et av disse begrepene foreslås nevnt; -for å forenkle språk. Men presiseringen av at å ta vare på arter innebærer å forhindre at disse dør ut er tatt inn i hovedmål 4.1.2.	Søkt ivaretatt i delmål 4.1.2: Vi har et rikt arts mangfold, vi hindrer spredning av fremmede arter og tar vare på artene som naturlig hører til i Ringerike og forhindrer at disse dør ut.	
	· <i>Ringerike iverksetter umiddelbare tiltak for å redusere ødeleggelser av verdifulle habitat og stanse tap av biologisk mangfold.</i>		Dette er delvis ivaretatt i følgende strategier under hovedmål 4.1: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Legge til rette for en kompakt arealutvikling i tråd med arealstrategien, og ta i bruk arealregnskap som styringsverktøy.</i> 	Det vil være en politisk vurdering hvor sterke føringer som er ønskelig å legge inn. Om strengere føringer ønskes kan det f.eks. sies at vern av truede og sårbare naturtyper og arter skal tillegges avgjørende vekt.

			<ul style="list-style-type: none"> • <i>Veie hensynet til truede og sårbare naturtyper og arter tungt i arealplanlegging og andre saker etter plan- og bygningsloven. Bevare, og der mulig restaurere, helhetlige og funksjonelle økosystemer.</i> • <i>Vektlegge å bevare store, sammenhengende natur- og friluftsområder, og vurdere å fastsette langsiktige grenser for utbygging mot disse i kommuneplanens arealdel, for eksempel en øvre grense for utbygging i fjellet.</i> 	<p>Eksempler på konkrete retningslinjer knyttet til f.eks. truethetskategoriene i rødlista er f.eks. brukt i Retningslinjer for små vannkraftverk fra OED, se s 21.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ringerike utarbeider et % vis arealmål av hvor mye av Ringerike skal vernes av de ulike økosystemene. Det skal etterstrebe et mål for alle ulike økosystemer i Ringerike.</i> 		<p>Dette er delvis ivaretatt gjennom følgende strategi under delmål 4.1.1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Legge til rette for en kompakt arealutvikling i tråd med arealstrategien, <u>og ta i bruk arealregnskap som styringsverktøy.</u></i> 	<p>Det kan foreslås at mål for bevaring av en viss prosent av definerte naturtyper skal inngå i et arealregnskap. Men mangelfull kartlegging av naturmangfold kan skape utfordringer i tillegg til at det kan kreve noe metodeutvikling. Å utvikle et så detaljert arealregnskap som Sp foreslår vil derfor være ressurskrevende, men ville helt klart vært et godt verktøy i arealplanleggingen. Rådmannen anbefaler at ressursbehov bør utredes nærmere før vedtak.</p>

Num mer	Forslag	Kommentar	Forslag til oppfølging som allerede ligger inne i planforslaget	Mulige alternative forslag
	<ul style="list-style-type: none"> · <i>Vi har et rikt arts mangfold, hindrer spredning av fremmed arter og tar vare på artene som naturlig hører til Ringerike og forhindrer at disse dør ut.</i> 	<p>Endring sammenliknet med rådmannens forslag er presiseringen «og forhindrer at disse dør ut.</p> <p><i>Dette vurderes å ikke endre innholdet i delmålet, men er en presisering.</i></p>	Ivaretatt i delmål 4.1.2	
	<ul style="list-style-type: none"> · <i>Vann og vassdrag skal ha god eller svært god miljøtilstand</i> 		Vurderes å være ivaretatt gjennom følgende delmål med tilhørende strategier:	
	<ul style="list-style-type: none"> · <i>Ringerike skal bevare ved å ha god eller svært god miljøtilstand og gjenopprette miljøtilstand til vann og vassdrag ved forurensning.</i> 		<p>Delmål 4.1.3: <i>Vann og vassdrag har god eller svært god miljøtilstand, og innbyggerne har tilgang til å bruke vassdrag og omkringliggende områder på en bærekraftig måte.</i></p> <p>Delmål 4.2.2: <i>Vi har lite forurensning til vann, grunn og luft, og lite støy- og lysforurensning.</i></p>	
	<ul style="list-style-type: none"> · <i>Ringerike ivaretar friluftsvområder og sørger for en bærekraftig utvikling av disse områdene, populære og mindre populære i tråd med naturens tåleevne/tålegrense.</i> 		<p>Vurderes å i stor grad være dekket av følgende delmål med tilhørende strategier:</p> <p>Delmål 3.3.1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Vi har tilgjengelige områder for nærturer og friluftsliv der folk bor.</i> 	

			Under delmål 4.1.1: <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Ringerike har en bærekraftig forvaltning av naturmangfold, økosystemer, leveområder for truede arter, friluftsområder og landskap.</i> 	
	.			
Num mer	Forslag	Kommentar	Forslag til oppfølging som allerede ligger inne i planforslaget	Mulige alternative forslag
4.2	<i>Ringerike arbeider for å hindre ny forsøpling og forurensning og rydder aktivt opp i eksisterende problemer</i>	Som rådmannens forslag.		
	· <i>Ringerike har en god og sikker søppel håndtering, for å forhindre avfall på avveie.</i>			Dette kan f.eks. foreslås som en ny strategi under delmål 4.2.1: <i>Ringerike kommune skal: i samarbeid med HRA jobbe for å ha en god og sikker søppelhåndtering, for slik å forhindre at vi får avfall på avveie.</i>
	· <i>Ringerike kommune jobber for at innbyggerne har rent vann, luft, ren grunn og lite til ingen lysforurensning og støy.</i>	Forskjell fra rådmannens forslag er endret formulering og at mål er lite <u>til ingen</u> lysforurensning og støy. Opprinnelig formulering foreslås beholdt for å passe med at målformuleringene skal beskrive en ønsket situasjon i 2030. «Ingen» lysforurensning og støy vurderes for øvrig vanskelig å oppnå i Hønefoss og tettsteder, derfor foreslås det å holde på kun «lite».	Vurderes å i hovedsak være ivaretatt gjennom følgende delmål med tilhørende strategier under hovedmål 4.2.2: <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Vi har lite forurensning til vann, grunn og luft, og lite støy- og lysforurensning.</i> 	

Num mer	Forslag	Kommentar	Forslag til oppfølging som allerede ligger inne i planforslaget	Mulige alternative forslag
4.3				
	Ringerike øker matproduksjonen og areal til matproduksjon som en klimaløsning	Det er viktig å øke lokal matproduksjon av mange grunner, kortere transport og lavere klimagassutslipp er bare én av disse. Det foreslås derfor å ikke ta inn «som en klimaløsning» siden da også andre hensyn burde vært listet opp.		
	· <i>Ringerike skal ikke omdisponere dyrka og dyrkbar mark</i>		Ivaretatt både i strategi under delmål 4.3.1 og i punkt 5 i arealstrategien (s44).	
	· <i>Ringerike praktiserer strengt jordvern</i>			
	· <i>Ringerike øker areal for matproduksjon i kommunen</i>		Vurderes som ivaretatt under delmål 4.3.2 med i strategier under delmålet <i>Matproduksjonen i kommunen har økt.</i>	
	· <i>Øker muligheten for karbonlagring gjennom økte arealer til matproduksjon og innovasjon</i>	Økte arealer til matproduksjon kan i mange sammenhenger øke direkte klimagassutslipp, men tiltak for god jordhelse og økt karbonbinding i jord kan være viktige klimatiltak for å begrense dette. Dette er nevnt i delmål under 4.4, men dersom Sp her også tenker på andre typer tiltak ønsker vi gjerne innspill om det.	Under delmål 4.4 står følgende delmål og strategi: <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Delmål 4.4.4:</i> Utslipp fra jord, dyr og gjødsel i landbruket er redusert. ○ <i>Strategi:</i> Samarbeide med landbruksnæringen og påvirke til klimatiltak, herunder innen gjødselhåndtering, jordhelse og økt karbonbinding i jord. 	

Nummer	Forslag	Kommentar	Forslag til oppfølging som allerede ligger inne i planforslaget	Mulige alternative forslag
	<ul style="list-style-type: none"> Sørger for størst mulig norsk andel og lokal andel mat/matprodukter i daglivarebutikker og industrikjøkken i kommunen 	<p>Kommunen har få virkemidler for å påvirke utvalget i daglivarebutikker, men bl.a. gjennom Miljøfyrtårnarbeidet i Ringerikskjøkken og skoler og barnehager som har matservering kan dette gis fokus innen egen virksomhet.</p>	-	<p>Det kan f.eks. foreslås en strategi under delmål 4.3.2 om at:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ringerike kommune skal i størst mulig grad bruke lokal mat i egen virksomhet.
	Stoppe klimaendringene			
4.6	<p><u>Ringerikes sørger for opprettholdelse av den naturlige eksisterende karbonlagringen og øker denne.</u></p>	<p>Fra 2010 til 2015 gikk netto opptak av klimagasser i skog og arealbruk i Ringerike ned fra 395 178 tonn CO₂ekv. til 349 217 tonn CO₂ekv. Å ikke bare «ivareta» eller «opprettholde» karbonlagringen, men også å øke den er et ambisiøst mål som nok vil kreve endrede prioriteringer i skognæringen og antakelig støtteordninger for f.eks. restaurering av myr, skogplanting på nye arealer og skogskjøtsel som øker karbonbinding.</p>	<p>Delvis ivaretatt i følgende delmål og strategier:</p> <p>Under hovedmål 4.6:</p> <ul style="list-style-type: none"> Delmål: Vi forvalter areal, skog og ressurser på en bærekraftig måte, og legger til rette for et høyt opptak av karbon og lave klimagassutslipp. Strategier inkluderer bl.a.: <i>Fremme skogskjøtsel som øker karbonopptak.</i> <p>Under hovedmål 4.4:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Delmål:</i> Utslipp fra jord, dyr og gjødsel i landbruket er redusert. <i>Strategi:</i> Samarbeide med landbruksnæringen og påvirke til klimatiltak, herunder innen 	
	<ul style="list-style-type: none"> Legger til rette for økt opptak av karbon i landbruket og skog 	Delvis allerede ivaretatt i strategier under allerede		Dersom det er politisk ønske å fremheve at karbonlagring skal økes også på kommunale

	<i>næringen og andre landareal i kommunen som beplantning av kommunale områder/areal uten vegetasjon.</i>	foreslåtte delmål, men supplering kan foreslås.	gjødselhåndtering, jordhelse og økt karbonbinding i jord.	eiendommer kunne det f.eks. under dette hovedmålet også vært tatt inn følgende strategi: <ul style="list-style-type: none"> o vurdere muligheter for å øke karbonlagring på kommunale områder gjennom f.eks. skogplanting og skogskjøtsel. <p>Bakgrunnen for å skrive at vi skal <i>vurdere</i> muligheter for økt karbonbinding på kommunale områder er at konkrete områder som egner seg for dette må utredes nærmere, bl.a. for å sikre at tiltaket ikke kommer i konflikt med naturmangfold og andre bruksinteresser.</p>
4.7	<u>Ringerike er godt utrustet til å tåle klimaendringene som forventes frem mot 2100</u>	Som rådmannens forslag.	Ivaretatt i hovedmål 4.7	
	· <i>Redusere risikoen for at flom og skred gir tap av liv, helse, kritisk infrastruktur og andre materielle verdier.</i>	Innholdsmessig likt rådmannens forslag, bare at rådmannens forslag er formulert ihht. hva vi ønsker å ha oppnådd i 2030.	Det vurderes at det innholdsmessige i forslaget er ivaretatt, bare med annen formulering pga. format på mål valgt i planforlaget. <p>Sånn vil vi ha det: «Vi har redusert risikoen for at flom og skred gir tap av liv og helse, samt ødeleggelse av infrastruktur og andre materielle verdier.»</p>	

Num mer	Forslag	Kommentar	Forslag til oppfølging som allerede ligger inne i planforslaget	Mulige alternative forslag
4.8	<ul style="list-style-type: none"> · <u>Ringerike legger til rette for innovasjon som har som mål å lagre karbon</u> 	<p>Karbon kan lagres på mange måter, f.eks. i geologiske formasjoner i havbunnen, i naturlige karbonlagre som skog og myr, i treprodukter mm. Vi anbefaler at ev. nytt mål om innovasjon innen karbonlagring spisses dersom det skal tas inn. Se for øvrig mål som allerede ligger inne som delvis ivaretar forslaget.</p>	<p>Delvis ivaretatt i følgende delmål og strategier:</p> <p>Under hovedmål 4.6:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Delmål: Vi forvalter areal, skog og ressurser på en bærekraftig måte, og legger til rette for et høyt opptak av karbon og lave klimagassutslipp. ○ Strategier: <ul style="list-style-type: none"> • Ha oversikt over viktige naturlige karbonlagre som våtmarker, myrer og skog og prioritere høyt ikke å åpne for utbygging eller annen ødeleggelse av slike arealer. • Ivareta myrområder, og vurdere å fremme restaurering av forringede myrer. • Fremme skogskjøtsel som øker karbonopptak. <p>Under hovedmål 4.4:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Delmål:</i> Utslipp fra jord, dyr og gjødsel i landbruket er redusert. ○ <i>Strategi:</i> Samarbeide med landbruksnæringen og påvirke til klimatiltak, herunder innen gjødselhåndtering, jordhelse og økt karbonbinding i jord. 	<p>Vi anbefaler at ev. nytt mål om innovasjon innen karbonlagring spisses dersom det skal tas inn.</p>

			Se også strategier under hovedmål 4.5 om å prioritere bruk av trematerialer i kommunale bygg og at innovative anskaffelser skal benyttes der relevant.	
	.			
Nummer	Forslag	Kommentar	Forslag til oppfølging som allerede ligger inne i planforslaget	Mulige alternative forslag
FrP (Andersen)				
	Klima- og miljødebatten er i altfor stor grad preget av politiske symboler og manglende konsekvensvurderinger. Ringerike kommune må ikke innføre slike meningsløse påbud, forbud og reguleringer som plager folk i hverdagen, og som hindrer vekst og verdiskapning. Jordens klima skifter over tid, og vi vet for lite om hva som påvirker disse endringene.	Når det gjelder kunnskapen om hva som påvirker klimaendringene henviser rådmannen til FNs klimapanel. For øvrig påpekes det at mange tiltak som reduserer klimagassutslipp også kan ha mange andre positive virkninger samtidig. F.eks. kan grønn omstilling skape nye muligheter for næringsliv og redusert bilbruk kan gi triveligere sentrum med mer liv, helsegevinst fra en mer aktiv hverdag og også mindre helseskadelig lokal luftforurensning.		
	Ringerike kommune skal føre en forutsigbar og faktabasert klimapolitikk som bidrar til reduserte klimagassutslipp basert på kostnader og effekt, og som bidrar til at det vil skapes nye jobber, lønnsomme	Fremlagt forslag til kommuneplanens samfunnsdel med klarere mål for klimaarbeidet, samt at tiltak skal følges opp gjennom klimabudsjett og årlige handlingsprogram og budsjett	Ivaretatt i hovedmål 4.4-4.6	

	bedrifter og økonomisk vekst i kommunen.	vurderes å være et bidrag til en forutsigbar og faktabasert klimapolitikk i Ringerike.		
	Kommunen skal legge til rette for et teknologinøytralt system der lave utslipp gjennom hele livsløpet belønnes.	Teknologinøytralitet er absolutt et mål i sammenhenger, f.eks. i anskaffelser.		
	.			